

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Бурятия
МКУ "Закаменское РУО"
МАОУ "Цаган-Моринская СОШ"

ПРИНЯТО
на заседании
педагогического совета
МАОУ «Цаган-Моринская
СОШ»
Протокол №1
от «26» августа 2022 г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по
УВР

 Галданова С.З.

УТВЕРЖДЕНО
Директор МАОУ «Цаган-
Моринская СОШ»

**Приказ №96 от «26» августа
2022 г.**

Рабочая программа по бурятской литературе
Предмет: бурятская литература
Класс: 4
Всего часов: 34ч

Составила:
Гуржапова Дарима Викторовна
учитель начальных классов

Пояснительная записка

Рабочая программа курса «Бурятская литература» для четвертого класса под редакцией авторов С.Ц.Содномова, О.В.Ринчинова составлена на основе

Нормативных документов:

1. Федеральный закон от 29.12.2012 г. 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»;
2. Приказ Министерства образования и науки РФ от 6 октября 2009 г. №373 "Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования" (с изменениями и дополнениями);
3. Приказ Министерства образования и науки РФ от 22 марта 2021 г. №115 "Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам - образовательным программам начального общего, основного общего и среднего общего образования" (с изменениями и дополнениями);
4. Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 11.12.2020 № 712 "О внесении изменений в некоторые федеральные государственные образовательные стандарты общего образования по вопросам воспитания обучающихся". (Зарегистрирован 25.12.2020 № 61828);
5. Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 28 сентября 2020 г. №28 «Об утверждении санитарных правил СП 2.4.3648-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организациям воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи»;
6. Устав МАОУ «Цаган-Моринская СОШ»;
7. Основная образовательная программа НОО МАОУ «Цаган-Моринская СОШ»;
8. Программа «Бурятская литература 1-4 классы» под редакцией авторов С.Ц.Содномова, О.В.Ринчинова

Эхин һургуулиин буряад хэлэнэй программа хадаа дунда һургуулида үзэгдэхэ түрэлхи хэлэ болон литературын үндэһэ һууринь, тэрэнэй гуламтань боложо үгэхэ байна. Энэ программа хадаа С.Ц.Содномовой, О.В.Ринчиновагай 4-дэхи классай «Түрэлхи хэлэн» гэхэн хубитай номоор табигдаа. Мүн С.Ц. Содномовой «Методическа дурадхалнууд», «Буряад һургуулиин программнууд, 1-4 класс» Р.С.Дылыковагай методическа номууд хэрэглэгдээ.

Эхин классуудта литературна уншалга гээшэ түрүүшынхиеэ оруулагдаба. Литературна уншалгын шухала зорилго хадаа ухибүүдые уран үгэдэ, уран зохеолдо дуратай, тэрэниие уншаха дүй дүршэлтэй болгон хүмүүжүүлхэ. Ухибүүд бага наһанһаань түрэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай, илангаяа уран үгын удха шанартай танилсажа, бээ даагаад (багшын туһаламжагүйгөөр) уран зохеолнуудые саг үргэлжэ уншаха дадалтай болохо ёһотой. Удхаараа ойлгосотой богонихон рассказ, онтохо, шүлэг гү, али басни үхибүүд өөһэдөө уншахадаа, зохёолой удхые, гол шухала һанал бодолые, үйлэдэгшэ нюурнуудые, тэдэнэй абари зан, үйлэ хэрэгүүдые бата бэхээр ойлгожо абаха болоно. Уншаһан текстдэ табигдаһан асуудалнуудта зүб харюу үгэхэ шадабаритай болохо.

Түрэлхи хэлэндэ жэл соо 34 час үгтэнэ. Недели соо – 1 час.

1 четверть – 9 час, 2 четверть – 7 час, 3 четверть – 10 час, 4 четверть – 8 час.

Дүрбэдэхи классай һурагшад гурбадахи класста олоһон дадалнуудаа улам гүнзэгьүүлжэ, ойлгон уншаха зуураа текстынгээ ябаса, тогтолго, аянгыень зүбөөр хэрэглэхэ дадалтай болохо. Һурагшад абяагүйгөөр ба шангаар уншаһан зүйл тухайгаа багшын табиһан асуудалда гүйсэд дүүрэн харюу үгэжэ шадаха. Тус классай һурагшад уншаһан зүйлөө дэлгэрэнгыгээр ба хуряамжаар хөөрөжэ шадаха.

Дүрбэдэхи классай программа соо түрэл һа хан Буряад нютаг, Эхэ байгаалияа хүндэлхэ ба гамнаха гурим, ёһо, нютагай зэрлиг амитад, шубууд ба тэрэнэй ажамидарал, буряад арадай

eho заншалнууд, сэсэн хургаал заабаринууд, арад зоной хайндэрнүүд, Буддын шажанай түүхэхээ, «арбан сагаан буян» ба «арбан хара нүгэл» тухай статьянууд, рассказыуд, онтохонууд, шүлэгүүд. Үхибүүдтэ зорюулан бэшэдэг буряад болон бэшэшье арадуудай уран зохоолшодой зохоолнуудтай танилсаха.

Үхибүүдтэ зорюулан бэшэдэг буряад болон бэшэшье арадуудай уран зохоолшодой зохоолнуудтай танилсаха.

Илангаяа тоонто нютаг, арадайнгаа еho заншалнууд тухай мэдэсээ гүнзэгырүүлжэ, олон шүлэгүүдые, оньhon үгэнүүдтэй танилсаха. Шүлэгэй уран найруулгын аргуудтай танилсаха.

Баснинуудтай танилсажа, тэрэнэй удхаузуурыень ойлгожо абаха.

Нурагшад уншанаа хубинуудта хубааж, өөхэдөө түсэб табяад, текстээ тобшоор ба түбэрилэн хөөрөжэ шадаха дадалтай болохо.

Нурагшад рассказ гү, али статьянуудые уншахадаа, үйлэдэгшэ нюурнуудайн хэһэн хэрэгтэ сэгнэлтэ үгэжэ, тэдээн доторхи үйлэ ушарнуудта, геройнуудта характеристика үгэхэ дадалтай болохо.

Нурагшад абяагүйгөөр ба шангаар уншан зүйл тухайгаа багшын табихан асуудалнуудта гүйсэд дүүрэн харюу үгэжэ шадаха.

Дүрбэдэхи классай нурагшад нурулсалай жэлэй һүүл багаар минута соо 60-70 үгэ уншадаг болохо байха.

Содержание тем учебного курса

Түрэлхи хэлэн, түрэхэн дайда – энэ халбари соо дэлхэй дээрэ эгээл суутай, эгээл гүнзэгы, түрэл Буряад ороноймной, буряад арадайннай омогорхол-Байгал далай тухай рассказыуд, шүлэгүүд, дуунууд үгтэнхэй. Мүн баһа научно-познавательна удха шанартай зохоолнууд түрэл хубилалтануудые нарин нягтаар шэнжэлжэ, херхоор хаража нураха зорилготой үгтэнхэй.

Арадай аман зохоолнууд- дүрбэдэхи классай нурагшад таабаринууд тухай теоритическэ мэдэсээ гүнзэгырүүлнэ. Оньhon үгэнүүдые, үрэлнүүдые дабтажа хэлэлгэ хүгжөөхэ, нурагшадые буряад арадайнгаа еho заншалнуудтай, баялигтай танилсуулха. Онтохонуудай анализ хэхэдээ, уран зохоол уншахадаа хэрэглэгдэдэг аргуудые хэрэглэхэ

Хэшэгээр баян намар- намар тухай шлэгүүдые, рассказыудые үзэхэдөө, нурагшадые нэн түруун удхатайнь, образнуудтайнь танилсуулха шухала. Удаань нурагшадые анхаралтайгаар шагнуулжа, уран гоёр уншуулжа, сээжэлдүүлхэ

Литературна онтохонууд-энэ халбари соо оруулагдаһан литературна онтохонууд дээрэ ажаллахадаа, арадай онтохонуудые уншаха методическа аргуудые хэрэглэхэ.

Арадай баатар Гэсэр- гүйсэдхэхэ зорилгынгоо элилтые баримталан, нурагшад текст ураар уншана. Удаань текст хөөрөжэ эхилнэ. Түсэб табижа үльгэрэй удха хөөрүүлхэдэ, бага наһанай нурагшад үльгэр соо болоһон үйлэ хэрэгүүдые аргагүй хайнаар ханажа, хөөрэхэдөө хэлэниинь ульгам болохо зэргэтэй.

Сагаалган-манай хайндэр- энэ халбари соо ороһон зохоолнуудтай танилсахадаа, нурагшад буряад зон Сагаалганайнгаа хайндэртэ ехэ бэлэдхэл хэжэ, бУхы гэр байраяа, газаахия арюун сэбэр болгодог, шэнэ хубсаһа хунар оедог, амтатай сагаан эдээ хоол бэлдэдэг заншалтай байһан гэжэ мэдэсэ абана.

Уран зохоолшод үхибүүдтэ –уран зохоолнуудые мэдэхэ, авторнуудые. Уншанаа ойлгохо.

Сэсэгтэ зун- зун тухай шлэгүүдые, рассказыудые үзэхэдөө, нурагшадые нэн түруун удхатайнь, образнуудтайнь танилсуулха шухала. Удаань нурагшадые анхаралтайгаар шагнуулжа, уран гоёр уншуулжа, сээжэлдүүлхэ

Учебно-тематический план

№	Наименование разделов программы	Количество часов	В том числе на:			Примечание
			Уроки	Развитие речи	Контрольные работы	
1	Түрэлхи хэлэн, түрэхэн дайда	2	2			
3	Хэшэгээр баян намар	1	1			
	Арадай аман зохеолнууд	6	4	1	1	
6	Литературна онтохонууд	2	2			
7	Үбгэн буурал үбэлнай	5	4	1		
8	Арадай баатар Гэсэр	2	2			
9	Сагаалган-манай найндэр,	3	3			
11	Айлшан хабар	4	4			
14	Уран зохеолшод үхибүүдтэ	6	5		1	
15	Сэсэгтэ зун	3	3			
	Дүн	34	30	2	2	

Тематическое планирование

1-2 четверть

№	Наименование разделов и тем программ	Количество часов
1	Түрэлхи хэлэн, түрэхэн дайда	2
1	Буряад хэлэмнай. М.Чойбонов	1
5	Байгал далай-манай баялиг	1
6	Хэшэгээр баян намар Намар. Ц.Цырендоржиев	1
2	Арадай аман зохеолнууд	6
1	Таабаринууд	1
2	Онъһон үгэнүүд	1
4	Арадай онтохонууд Уншалга шалгалта	1

6	-Шадамар Шалхагар хоер	1
8	-Алтан Сэсэг Хэлэлгэ хугжөөлгэ	1
13	Литературна онтохонууд	2
14	Туламтай шоно	1
15	Зоригтой хоер	1
1	Үбгэн буурал үбэлнай	5
2	Үбэл. Ч-Р.Намжилов	1
3	Түрүүшын саһан. Б.Гармажапов	1
4	Саһаханууд. Г.Чимитов	1
7	Елко. Г.Чимитов Хэлэлгэ хугжөөлгэ	1
8	Жабар Үбгэн. Г.Чимитов	1

Түрэлхи хэлэн

3-4 четверть

№	Наименование разделов и тем программ	Количество часов
6	Арадай баатар Гэсэр	2
1	Тэнгэришүүлэй хоорондохи дайн	1
2	Баатар газар дээрэ түрэлгэ	1
7	Сагаалган-манай һайндэр	3
1	Сагаалганай тобшохон түүхэ	1
2	Сагаалганай магтаал. Ж.Юбухаев	1
4	Сагаалган. С.Хүбүүхэйн	1
1	Айлшан хабар Хабар. Д.Улзытуев	4
2	Хабарай амисхал. Б.Санжин	1
3	Эжыдээ бэлэг. Г.Чимитов	1
4	Эжы. Ц.Бабуева	1
11	Уран зохеолшод үхибүүдтэ	6
1	Г.Чимитов. Үнэгэн шоно хоер	1
2	Г.Чимитов. Баабгайн хүбүүн	1
3	Ц.-Б.Бадмаев. Залхуу Шагдар	1
4	Г.Бадмаева. Гэмтэй бэшэб	1

5	Ч.Цыдендамбаев. Табан патронной тангариг нюуса	1
6	Э.Дугаров. Модохонууд Уншалга шалгалта	1
12	Сэсэгтэ зун	3
2	Наран ба хүүгэд. Ц.Цыремпилов	1
6	Улаалзай. Б.Базарон	1
8	Сэсэгүүдэй дүхэриг	1

ЛИТЕРАТУРА

Багшын:

1. Ошоров Д.Д., Раднаев Э.Р., Содномов С.Ц. Эхин хургуулида буряад хэлэ зааха методико.-Улаан-Үдэ, Бэлиг, 2000
2. С.Ц. Содномов. Методическа дурадхалнууд.,Улаан-Удэ «Бэлиг» 2010
3. Буряад аман зохеол./Ошорова С.А.-Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2003
4. Словарь
5. С.Ц.Содномов, О.В.Ринчинова Литературна уншалга. Улаан-Удэ «Бэлиг». 2019

Һурагшадай:

1. С.Ц.Содномов, О.В.Ринчинова Литературна уншалга. Улаан-Удэ «Бэлиг». 2019
2. С.Ц.Содномов, О.В.Ринчинова Ажалай дэбтэр Улаан-Удэ «Бэлиг». 2019

Медиатекэ:

СД - Эхэ хэлэн